

Durst Péter

EGY ÚJ BÉCSI NYELVKÖNYV

(Csire Márta: *Téma*. Braumüller Kiadó, Bécs, 2009. 122 p.)

Csire Márta *Téma* című tananyaga 2009-ben jelent meg Bécsben a Braumüller kiadónál. Az audio CD-t is tartalmazó könyv a magyar nyelvi beszéd-készség és a kultúra közvetítését tűzi ki célul, a borítón is feltüntetett B1-B2 szinten. Nem komplex kurzuskönyvnek készült, bár a cím által sugallt tematikus felépítés lehetőségeit kihasználva a különböző nyelvi készségek gyakoroltatásának kellemes összhangját láthatjuk benne, és még a nyelvtannak is jut hely. A megcélzott nyelvtudási szinten a nyelvtanulók számára különösen fontos, hogy sok jó minőségű, nem túl nehéz szöveggel találkozzanak, és addigi tudásukat megerősítve, rendszerezve fokozatosan előbbre jussanak az egyre magabiztosabb, önálló nyelvhasználat útján.

Ha a könyv használatának helyét kívánjuk meghatározni, akkor nincs könnyű dolgunk. Ahogy azt a szerző ki is emeli, nem kurzuskönyvről van szó, amely szisztematikusan fejleszti a nyelvi készségeket, továbbá módszeresen bemutatja és gyakoroltatja a nyelvtant. A nyelvtant valójában nem is magyarázza, hanem fejezetenként egy-két feladatban gyakoroltatja. Ugyanakkor olyan átfogó kiegészítő anyag, amely önmagában is használható egyes csoportokban a már meglévő tudás felfrissítéséhez, valamint a szókincs és több nyelvi készség fejlesztéséhez (hallott szöveg értése, olvasott szöveg értése, beszéd-készség).

A könyv megjelenése igényes: jó minőségű papírra készült, tipográfiája ízléses, jól áttekinthető, következetes. Az ábrák és képek jó minőségűek, részben a feladatokhoz kapcsolódva személyeket vagy idegenforgalmi látványosságokat ábrázolnak, részben pedig egyszerűen esztétikai funkciójuk van.

A tíz fejezet egy-egy téma köré épül: 1. A kommunikáció csatornái 2. A nyelvtanulás 3. Életünk fejezetei 4. Család és lakás 5. Menjünk moziba! 6. Szabadidő és sport 7. Tanulás, munka, tervek 8. Utazás, nyaralás 9. Magyar városok – kulturális kalauz 10. Hírek és események a világból. Ezek a témák gyakran előfordulnak a nyelvkönyvekben, de nincs is szükség ezen a téren forradalmi változtatásokra, hiszen ha ismétléshez, gyakorláshoz vagy a meglévő tudás kiegészítéséhez akarjuk használni ezt a tananyagot, akkor erre lesz szükségünk. A témákat jól használható, gördülékeny és gyakran kifejezetten fiatalos stílusú szövegek segítségével dolgozza

fel a szerző. A hallgatott vagy az olvasott szöveg értését fejlesztő feladatoknak körülbelül a fele egyes szám első személyben megfogalmazott mondatokból áll, és az egyes szám első személyben beszélő szereplőknek túlnyomó része középiskolás vagy legfeljebb a harmincas éveinek elején járó fiatal. Az egyes szám első személyű formák gyakran megjelennek más feladatokban is: minden fejezetben találkozhatunk olyan kérdőívvel, amelyet a nyelvtanulónak saját magáról kell kitöltenie, illetve olyan feladattal, amelyben a saját magára vonatkozó kérdésekre kell válaszolnia. Ez kifejezetten hasznos az önálló beszéd elősegítésében, hiszen kiváló mintákkal szolgál ahhoz.

A könyv a következő nyelvtani témákat gyakoroltatja: 1. Számnevek 2. A főnévi igenév személyragos alakjai, időhatározók 3. Múlt idő 4. Birtokos szerkezetek, a *maga* visszaható névmás és az *egymás* kölcsönös névmás 5. Kérdő mondatok szórendje, múlt idő 6. A *mindig*, *gyakran*, *néha*, *olykor-olykor*, *sobasem* határozószók használata, -nként, -vnta, -Vnte végződés 7. A *tud*, *akar*, *szeretne* igék és az *ért vmibe*z ige használata, feltételes mód 8. A felszólító mód 9. Múlt idő 10. Igevonzatok, feltételes mód, felszólító mód. Bár a tartalomjegyzék szerint a 10. lecke anyagába tartoznak csak vonzatos igék, a többi olvasmányban is találunk ilyeneket, általában az olvasott vagy hallgatott szöveg szóanyagának feldolgozása során. A tanulagnak nem hangsúlyos pontja a grammatika, de fejezetenként néhány feladatban lehetőséget nyújt a gyakorlásra. Ahogy a fenti felsorolás is sejteti, a nyelvtani feladatok nagymértékben kapcsolódnak az egyes fejezetek témáihoz, a kiválasztott nyelvtani anyag a tematikusan meghatározott feladatok céljainak jobban alá van általában rendelve, mint a szisztematikus nyelvtani áttekintés szempontjainak (például a harmadik fejezetben a múlt időt a fő témaként tárgyalt „Életünk fejezetei” kapcsán gyakoroltatja, ahol a nyelvtanulónak kell életének fontos eseményeiről mesélni). Ezt semmiképpen sem tekinthetjük a könyv hiányosságának, mindössze egy jellemzőjének (amelyről a szerző is említést tesz az előszóban). A nyelvtant legtöbbször a hagyományos mondatkiegészítő vagy mondatépítő formában gyakorolhatják a nyelvtanulók, de időnként pármunkába vagy más beszédkézséget fejlesztő gyakorlatokba van integrálva a nyelvtani feladat.

Az egyes fejezetek a témákon kívül a beszédszándékok köré is szerveződnek, amelyekből majdnem mindegyik fejezet feldolgoz legalább egyet. Igen hasznos például a vélemény kifejezése, a biztatás, a meghívás gyakoroltatása, de a szerző ide sorolt olyan ismereteket is, amelyek inkább tematikus szempontból vagy szókincsük miatt kezelendők külön egységként (például az *ötödik fejezet*ben a mozi-jegy vásárlása vagy a *kilencedik fejezet*ben vonatjegy vásárlása).

A fejezetek felépítése hasonló, de nem teljesen azonos, mert a szerző inkább a téma által logikusan diktált vonalon vezeti végig a nyelvtanulót. A logikailag összetartozó feladatok kapcsolatára azonban nem utal a tipográfia, így például egyes esetekben a csak együtt alkalmazható részfeladatok is külön számozást kapnak (például 7., 8.), a logikai kapcsolatot is kifejező többszintű számozás helyett (például 7.a., 7.b.). Ugyanígy az egyes fejezeteken belül érdemes lett volna elkülöníteni a nagyobb egységeket is (például a 8. fejezet 10–12 feladatait az előzőektől). Ez a némileg egybeömlesztett megjelenés kicsit ugyan zavaró, de ha a könyvet használó

nyelvtanár az óra előtt átnézi az órán használandó anyagot, kiküszöbölhetők a fennakadások.

Örvendetes tény, hogy az utóbbi tíz évben megjelent tananyagok nagy részéhez hasonlóan a *Téma* is módszertanilag sokkal gazdagabb és színesebb elődeinél, ami természetesen a könyv jellegének is köszönhető. A hallott és olvasott szöveg értését gyakoroltató feladatokon látszik, hogy szakmailag kompetens, gyakorló nyelvtanár készítette azokat: találunk a témát előkészítő feladatokat, a szövegeket jól meghatározott céllal kell olvasni vagy hallgatni és a feladatok a szövegek nyelvi tartalmát is feldolgozzák. Ennek köszönhetően élvezetes tananyag, és a tanárok számára is praktikus munkaeszköz lehet. A szövegek nyelvezete és szókincse inkább a fiatal nyelvtanulók számára ideális (például igen gyakoriak az internet világvál kapcsolatos kifejezések), de alapvetően minden nyelvtanuló számára praktikus.

A könyv a hagyományos magyar kultúra közvetítésén túl felvállalja a kortárs közönségfilmeknek és az információs társadalom vívmányainak a mai magyar kultúra részeként történő szerepeltetését is.

A *függelékben* megtalálhatjuk a feladatok megoldásait, a CD felvételeinek listáját és egy szójegyzéket is. A szójegyzék egy igen hasznos tanulói szótár, mert a főneveknél megadja a többes szám, a tárgyaset és az E/3 birtokos alak végződését, az igéknél pedig E/1 és E/3 múlt idejű, E/3 felszólító módú és E/3 feltételes módú végzõdéseket, valamint a vonzatokat is. Ez jóval több segítséget nyújt, mint egy egyszerű szószedet. A könyvnek ebben a részében az egyedüli kifogásolható pont, hogy a szójegyzékben szereplő szavak kiválasztása időnként esetlegesnek tűnik, így előfordulhat, hogy az olvasmányok vagy a feladatok egy-egy nehezebb szavát nem találjuk meg (persze semmiképpen sem várható el teljesség egy ilyen korlátozott terjedelmű szójegyzéktől).

A német nyelvű utasításoktól és feladatkielölésektől függetlenül bármilyen anyanyelvű diákokkal lehetne használni a könyvet, de Magyarországon sajnos nem kapható, és nem valószínű, hogy a közeljövőben megoldható lenne a terjesztése. (Esetleg interneten lehet megrendelni, de a könyv ára a postaköltséggel együtt már elég tetemes összeg.) Ha azonban valakinek lehetősége nyílik ezt a könyvet a megfelelő nyelvtudási szinttel rendelkező csoportban használni, minden bizonnyal kellemesen és hasznosan fognak telni az órák.